

ЯВИЩЕ УТВОРЕННЯ МЕГАПОЛІСІВ У ПРОЦЕСІ УРБАНІЗАЦІЇ КНР

Єзерська Аліса Олександрівна, студентка III курсу Київського національного університету імені Тараса Григоровича Шевченка

«Урбаністична революція» Китайської Народної Республіки привертає увагу багатьох дослідників. Однією з головних особливостей цього явища є його дуалістичний характер, поєднання елементів стихійного ринкового розвитку та планової основи, до того ж роль держави у цьому процесі значно більша, ніж у багатьох інших країнах.

Китай впродовж довгого періоду демонстрував низький рівень урбанізації та був традиційно сільською країною. На час утворення КНР(1949 р.) у містах мешкало лише 10,6% населення, проте за абсолютною численністю міських жителів країна вже тоді була світовим лідером.

На 16-му з'їзді КПК у 2002 році заклик до прискореної урбанізації був вперше включений у партійні документи. З 2002 по 2011 рік темпи урбанізації зростали в середньому на 1,35%, що становило загалом приріст міського населення в 209,6 тисяч людей на рік. У 2011 році частка міського населення вперше перевищила сільське та досягла 51,27 %, на 12,18% віще за 2002 рік, міське населення склало 690,79 мільйонів, що на 188,67 мільйонів більше, ніж в 2002 році; частка сільського населення склала 656,56 мільйонів, зменшившись на 125,85 мільйонів.

Одним з головних напрямків сучасного економічного і урбаністичного розвитку Китаю є формування трьох великих мегалополісів - кластерів міст в дельтах річок **Янцзи і Чжуцзян** і столичного мегалополіса **Пекін – Тяньцзінь** - Бохайвань. Китайськими офіційними особами підкреслюється, що в основі процесів формування мегалополісів є процес інтеграції. На думку китайських фахівців, світовий досвід говорить про те, що на певному етапі економічний розвиток вимагає не просто розвитку окремих міст, а створення масштабних груп міст, тісно пов'язаних між собою, тобто мегалополісів. Рішення про формування мегалополісів і відповідні програми приймаються на державному рівні, а реалізація проектів, у першу чергу, здійснюється місцевою владою. Процес формування мегалополісів характеризується певним дуалізмом: з одного боку, це об'єктивний процес, викликаний вимог ринкової економіки, з іншого боку, він контролюється і планується державними органами.

Основними цілями формування мегалополісів в КНР є:

- можливість, використовуючи ефект масштабу і концентрації економічної діяльності, активізувати господарський розвиток урбанізованої зони і підвищити її конкурентоспроможність;
- підвищення рівня життя та обсягу споживчого попиту;
- раціональне використання робочої сили завдяки зростанню її мобільності в результаті будівництва мережі високошвидкісних автомобільних і залізничних магістралей;
- можливості функціональної спеціалізації міст в рамках міських кластерів;
- формування різноманітного міського середовища, що відповідає інтересам різних груп городян;
- створення можливостей для більш активної взаємодії зі світовим співтовариством, залучення іноземних інвестицій, розширення зовнішньої торгівлі, науково-технічного співробітництва;
- концентрація зусиль, спрямованих на розвиток НДДКР, залучення новітніх технологій, генерування інновацій;
- вирішення соціальних проблем, пов'язаних з працевлаштуванням мігрантів з сільської місцевості.

Механізми формування мегалополісів:

- адміністративний, шляхом узгоджених дій урядів різних рівнів суб'єктів, що входять до складу мегалополіса;

- економічний, шляхом формування єдиного ринку продукції, відмови від провінційного регіонального протекціонізму;
- інфраструктурний, шляхом будівництва швидкісних магістралей, що забезпечують високу мобільність населення мегалополісів;
- преференційний, шляхом формування сприятливого клімату для залучення іноземних інвестицій, що забезпечують прискорення економічного розвитку;
- інформаційний, шляхом формування єдиної інформаційної бази для всього кластера міст.

До особливостей формування мегалополісів в КНР можна віднести:

- плановий характер формування мегалополісів за урахуванням ринкових факторів;
- цілеспрямовані дії центрального китайського керівництва з формування мегалополісів, включаючи підтримку місцевих ініціатив, виділення капіталовкладень з національного бюджету, створення єдиної інформаційної бази;
- одночасне формування трьох мегалополісів як трьох центрів тяжкості економічного розвитку Китаю;
- значна роль зовнішніх чинників: концентрація прямих іноземних інвестицій, зовнішньоторговельної діяльності.

Таким чином, формування мегалополісів КНР стало головним змістом урбанізаційних політики китайського керівництва на сучасному етапі. Китайське керівництво вживає цілеспрямовані дії щодо формування мегалополісів, що включають прийняття програмних документів на найвищому державному рівні; проведення координаційних нарад керівництва суб'єктів, що входять в мегалополіси; бюджетну підтримку, насамперед шляхом участі держави у будівництві інфраструктурних об'єктів; створення єдиного інформаційного центру тощо. Особлива роль відводиться зовнішнім чинникам формування мегалополісів.